

Вацлавський О. І.
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри фінансового менеджменту та страхування
Тернопільського національного економічного університету

Vatslavskiy Oleh
PhD in Economics,
Senior Lecturer of the Department of Financial Management and Insurance
Ternopil National Economic University

КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ КОШТІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Анотація. У роботі пропонується науковий підхід до визначення критеріїв та показників оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів. Автор розглядає контроль за використанням коштів місцевих бюджетів як сукупність заходів, які проводять державні органи та органи місцевого самоврядування, що пов'язані з перевіркою законності, доцільності й ефективності утворення, розподілу і використання коштів місцевих бюджетів. Проведено аналіз динаміки виявлених порушень бюджетного законодавства в процесі формування та використання коштів місцевих бюджетів. Обґрунтовано доцільність застосування запропонованих критеріїв та показників оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів. Виокремлено напрями удосконалення контролю за використанням коштів місцевих бюджетів.

Ключові слова: контроль за використанням коштів місцевих бюджетів, місцеві бюджети, органи місцевого самоврядування, контролюючі органи, критерії та показники оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів.

Вступ та постановка проблеми. Підвищення ефективності управління коштами місцевих бюджетів можливе за наявності сукупності факторів, основним з яких є створення повноцінної системи контролю за використанням коштів місцевих бюджетів. Негативні тенденції у розвитку економіки нашої країни (високий рівень корупції, криза бюджетної та податкової системи, нецільове використання бюджетних коштів) переконливо продемонстрували, що економічній системі об'єктивно необхідний ефективний контроль за використанням коштів місцевих бюджетів з боку держави. Водночас набувають актуальності питання оцінки ефективності цього контролю. Діапазон завдань, які покладаються на органи контролю за використанням коштів місцевих бюджетів, зумовлює використання широкого спектру критеріїв і показників під час оцінки їхньої ефективності. Тому потрібна комплексна науково-практична методика оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів, результати якої сприятимуть забезпеченню об'єктивною інформацією усіх учасників бюджетного процесу.

Таким чином, серед проблем, пов'язаних з проведенням контролю за використанням коштів місцевих бюджетів, головне місце займає саме проблема його ефективності. Для формування комплексного механізму контролю за використанням коштів місцевих бюджетів важливе значення має оцінка його ефективності за допомогою певних критеріїв. Тому проблематика оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів у сучасних умовах є особливо актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теорії і практики контролю за використанням коштів місцевих бюджетів досліджують багато вітчизняних вчених. Так, теоретико-концептуальні аспекти контролю за використанням коштів місцевих бюджетів обґрунтовують у своїх працях В. Дем'янин, О. Кириленко, В. Опарін, А. Нечай, С. Юрій; питання моніторингу ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів розглядають І. Басанцов, В. Бурцев, К. Захаров, В. Родіо-

нова, І. Стефанюк, М. Столяров, Н. Шевченко, В. Шевчук. Водночас у сучасній вітчизняній науковій літературі недостатньо комплексних досліджень, які би ґрунтовно розкривали напрями раціонального розрахунку ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів.

Мета статті. Зважаючи на зазначене, основним завданням статті є визначення критеріїв та показників оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів.

Результати дослідження. Ефективність контролю за використанням коштів місцевих бюджетів є досить складним поняттям, що характеризується певними критеріями, оцінюється низкою показників, на формування яких впливають різноманітні економічні, правові, соціальні та інші фактори. Причому критерій (від грецького слова «kriterion», що означає засіб для судження, мірило порівняння, оцінки) у цьому разі є засобом оцінки і порівняння різних варіантів функціонування контрольної системи, виступає як узагальнюючий результат взаємодії її елементів.

Критерії ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів мають більшу жорсткість і стійкість, ніж показники. Оскільки показники набагато численніші і різноманітніші, визначають різницю завдань конкретних перевірок, специфіку діяльності органів управління різними галузями економіки. Таким чином, якщо критерії ефективності контролю характеризуються єдністю, загальним характером, то для показників ефективності притаманні множинність, конкретність і розмаїтість [1, с. 150].

Ми пропонуємо застосовувати наступні критерії та показники оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів, а саме: критерій охоплення (показник охоплення), критерій продуктивності (показник незаконних, нецільових витрат та недостач; показник відшкодування виявлених бюджетних порушень), критерій дієвості (показник недоотримання бюджетних ресурсів; показник взаємодії з правоохоронними органами).

Кожен із вищевказаних нами критеріїв може бути визначений кількісно. Але система показників за складом

залежно від об'єкту контролю може бути різною, враховуючи специфіку як окремого контролюючого органу, так і його підрозділів. Таким чином, розглянемо критерії та показники ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів на прикладі Державної аудиторської служби України (ДАСУ), яка здійснює незалежний контроль за використанням бюджетних коштів від імені виконавчої влади та є основним органом контролю за використанням коштів місцевих бюджетів.

При розрахунку ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів згідно запропонованих нами критеріїв та показників за основу взято різноманітні дані, що характеризують роботу ДАСУ, і, зокрема, витрати на утримання даного органу.

Першим критерієм оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів виступає критерій охоплення. Даний критерій дає змогу оцінити обсяг охоплення контролем витратків місцевих бюджетів. Критерій охоплення допоможе визначити оптимальний обсяг витратків місцевих бюджетів, до яких повинен здійснюватися контроль за використанням коштів місцевих бюджетів. Включає в себе такі показники як: обсяг охоплення контролем бюджетних ресурсів; обсяг охоплення бюджетних ресурсів на одному перевіреному об'єкті; загальний обсяг бюджетних ресурсів.

Для встановлення причинно-наслідкових зв'язків між ефективністю контролю за використанням коштів місцевих бюджетів та рядом чинників, які впливають на неї побудуємо та проаналізуємо економетричні моделі для кожного із запропонованих нами показників.

Проведемо кількісний аналіз показника охоплення за 2012–2017 рр. Вхідні дані моделі задано у табл. 1. Показник охоплення описується економетричним рівнянням:

$$Y_{\text{охоплення}} = 0,000007x - 0,2245 R^2 = 0,78 \quad (1)$$

де x – обсяг охоплених контролем бюджетних ресурсів, млн. грн.

У цій моделі коефіцієнт детермінації становить $R^2=0,78$, що свідчить про достовірність представленої моделі. За рівнянням (1) можна здійснити прогноз значень показника охоплення за певних значень бюджетних ресурсів, які будуть охоплені бюджетним контролем. Таким чином, з цього економетричного рівняння можемо зробити висновок, що за збільшення обсягів охоплених контролем коштів місцевих бюджетів на 10 000 млн. грн. показник охоплення збільшиться на 7%.

оскільки значення показника охоплення (Y) (табл. 1) за аналізований період наближається до нуля, а не до одиниці. Основним і значущим фактором впливу на таку низьку ефективність є сам обсяг охоплених бюджетних коштів та загальна сума витратків місцевих бюджетів, адже, як видно з табл. 1, витатки місцевих бюджетів з кожним роком зростають, а обсяг охоплення контролем то зростає у 2013 році до 93,3 млн., то зменшується у 2017 році на 32,2 млн. грн. відносно з 2013 роком. На ефективність контролю за даним показником негативно вплинула постійна реорганізація Державної аудиторської служби України протягом останніх років, що відзначилося на загальному обсязі охоплення контролем бюджетних ресурсів, а також ефективності управлінської діяльності контролюючих органів. Ще одним чинником впливу на ефективність бюджетного контролю, згідно з показником охоплення, є накладений у 2014 році Кабінетом Міністрів України мораторій на здійснення ревізій та перевірок державних закупівель.

Наступним запропонованим нами критерієм оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів є критерій продуктивності. За даним критерієм можна оцінити реальний результат діяльності контролюючого органу. Критерій продуктивності включає в себе такі показники як: показник незаконних, нецільових витрат та недостач; показник відшкодування виявлених бюджетних порушень.

Показник незаконних, нецільових витрат та недостач дає змогу оцінити рівень законності використання коштів місцевих бюджетів. Показник застосовується з метою визначення рівня результативності діяльності контролюючого органу. Він обраховується як співвідношення виявлених бюджетних порушень (загальний обсяг незаконних витрат, нецільового використання бюджетних коштів та недостачі) до витрат на утримання органу контролю. Показник незаконних, нецільових витрат та недостач визначається на основі таких даних: обсяг порушень незаконних витрат бюджетних ресурсів; обсяг порушень нецільового використання бюджетних ресурсів; загальний обсяг порушень; витатки на утримання контролюючого органу.

Проведемо аналіз ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів за показником незаконних, нецільових витрат та недостач за 2012–2017 рр. Для цього вхідні дані моделі задамо у табл. 2.

Таблиця 1

Розрахункові значення показника охоплення з 2012 по 2017 р.

Роки	Значення показника охоплення, Y	Обсяг охоплених контролем бюджетних ресурсів, млн. грн., X	Витатки місцевих бюджетів, млн. грн.
2012	0,282	62300	221233
2013	0,428	93300	218236
2014	0,287	64200	223497
2015	0,239	66300	276925
2016	0,181	62600	346242
2017	0,179	61150	341562

Джерело: розраховано автором

Отже, як видно із нашого розрахунку, ефективність контролю за використанням коштів місцевих бюджетів згідно з показником охоплення є досить низькою,

Таблиця 2

Розрахункові значення показника незаконних, нецільових витрат та недостач у 2012–2017 рр.

Роки	Значення показника незаконних, нецільових витрат та недостач, Y	Незаконні витрати, млн. грн., X_1	Нецільові витрати, млн. грн., X_2	Недостачі, млн. грн., X_3
2012	0,860089	293,28	63,34	0,145
2013	1,34129	466,69	106,21	0,099
2014	1,346214	315,17	62,11	0,037
2015	0,88013	277,02	47,66	1,32
2016	0,82079	274,46	46,42	1,28
2017	0,81163	275,25	45,32	1,3

Джерело: розраховано автором

На основі вищенаведених даних ефективність контролю за використанням коштів місцевих бюджетів за запропонованим нами показником незаконних, нецільо-

вих витрат та недостач можна описати економетричним рівнянням:

$$Y_{\text{незак. неціль. вит. та недос.}} = 0,464 + 0,003x_1 - 0,003x_2 - 0,17x_3; \\ R^2 = 0,72 \quad (2)$$

де x_1 – незаконні витрати, млн. грн.; x_2 – нецільові витрати, млн. грн.; x_3 – недостачі, млн. грн.

У цій моделі коефіцієнт детермінації становить $R^2=0,72$, що свідчить про достовірність представленої моделі.

Отже, як видно із нашого розрахунку, рівень ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів, згідно запропонованого нами показника його оцінки, можна вважати ефективним, оскільки за період з 2012 – 2015 рр. розраховане значення показника незаконних, нецільових витрат та недостач (Y) наближене до одиниці або перевищує її, проте протягом 2016–2017 рр. розрахункове значення показника мало тенденцію до зменшення (табл. 2). Основними факторами впливу на рівень ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів за даним показником є обсяги зростання виявлених порушень щодо: незаконного використання бюджетних коштів, нецільового використання бюджетних коштів та виявлення недостач. Можна вважати, що на обсяг вищезазначених виявлених порушень певною мірою впливає зростання обсягу місцевих бюджетів, проте це не становить прямої залежності. Також, чинником впливу на рівень даного показника є професіоналізм і кваліфікація усіх розпорядників бюджетних коштів. Адже через низький рівень їх обізнаності можуть виникати порушення бюджетного законодавства.

Ще одним запропонованим нами показником критерію продуктивності оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів є показник відшкодування виявлених бюджетних порушень. За даним показником можна оцінити реальний результат діяльності контролюючого органу. Він розраховується як співвідношення відшкодованих втрат фінансових і матеріальних ресурсів, допущених внаслідок порушення бюджетного законодавства до виявлених бюджетних порушень (загальний обсяг). Також в результаті розрахунку даного показника можна зробити прогноз на майбутні періоди стосовно обсягу виявлених бюджетних порушень та рівня їх відшкодування. Він визначається на основі даних: виявлений обсяг бюджетних порушень, що призвели до втрат фінансових та матеріальних ресурсів; фактичне відшкодування втрат фінансових і матеріальних ресурсів, допущених внаслідок порушення бюджетного законодавства; рівень відшкодування бюджетних порушень.

Проведемо кількісний аналіз показника відшкодування виявлених бюджетних порушень в період з 2012 по 2017 р. Для цього вхідні дані моделі задамо у табл. 3.

Таблиця 3

Розрахункові значення показника відшкодування виявлених бюджетних порушень з 2012 р. по 2017 р.

Роки	Значення показника відшкодування виявлених бюджетних порушень, Y	Виявлено фінансових порушень, що призвели до втрат, млн. грн., X_1	Відшкодовано, млн. грн., X_2
2012	0,87	524,72	360,62
2013	1,24	936,84	528,51
2014	1,33	576,39	373,82
2015	0,82	730,8	305,37
2016	0,77	512,66	303,94
2017	0,75	502,85	301,12

Джерело: розраховано автором

На основі вищенаведених даних розраховано економетричне рівняння ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів за запропонованим нами показником відшкодування виявлених бюджетних порушень. Показник відшкодування виявлених бюджетних порушень описується економетричним рівнянням:

$$Y_{\text{відшк.}} = 0,374 - 0,0005x_1 + 0,0026x_2; R_{\text{множ}}=0,75 \quad (3)$$

де x_1 – виявлено фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових та матеріальних ресурсів, млн. грн.;

x_2 – відшкодовано втрат фінансових і матеріальних ресурсів, допущених внаслідок порушень бюджетного законодавства, млн. грн.

У цій моделі коефіцієнт множинної кореляції становить $R_{\text{множ}}=0,75$, що свідчить про достовірність представленої моделі. За рівнянням (3) можна здійснити прогноз значень показника відшкодування виявлених бюджетних порушень при певних значеннях виявлених фінансових порушень та відшкодованих втрат.

Отже, як видно із нашого розрахунку, рівень ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів, згідно запропонованого нами показника його оцінки, можна вважати ефективним, оскільки за період з 2012–2015 рр. розраховане значення показника відшкодування виявлених бюджетних порушень (Y) наближене до одиниці або перевищує її, проте протягом 2016–2017 рр. розрахункове значення показника мало тенденцію до зменшення (табл. 3). Основним фактором впливу на рівень оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів при розрахунку даного показника є обсяг виявлених порушень, що призвели до втрат фінансових та матеріальних ресурсів та обсяг відшкодованих втрат фінансових і матеріальних ресурсів допущених внаслідок бюджетного законодавства. Тобто зміна одного фактора тісно впливає на зміну іншого.

Важливий вплив на рівень ефективності здійснює претензійно-позовна робота, котра повинна активно здійснюватися, нагадуючи порушнику бюджетного законодавства щодо необхідності якнайшвидшого відшкодування вчинених ним порушень. Також, не слід забувати про якість виконаного контрольного заходу, що стосується правильного оформлення акта ревізії чи перевірки, адже від цього залежить відшкодування зазначених у ньому порушень.

Останнім запропонованим критерієм оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів є критерій дієвості. Врахування даного критерію дає змогу оцінити ефективність проведення контрольних заходів та взаємодію контролюючого органу з правоохоронними органами. Критерій дієвості включає в себе такі показники як: показник недоотримання бюджетних ресурсів; показник взаємодії з правоохоронними органами.

Одним з показників діяльності ДАСУ є обсяги виявлених порушень щодо недотримання бюджетних ресурсів. Нами було розроблено відповідний показник оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів, а саме – показник недоотримання бюджетних ресурсів. Застосування даного показника дає змогу оцінити ефективність проведення контрольних заходів при виявленні порушень, котрі спричинили недоотримання бюджетних ресурсів місцевих бюджетів. Показник недотримання бюджетних ресурсів розраховується з метою встановлення якості проведення контрольних заходів та визначення рівня окупності контролюючого органу. Оцінка результативності контролю за даним показником проводиться на основі даних: загальний обсяг виявлених порушень; обсяг недоотриманих бюджетних ресурсів, загальний обсяг видатків на утримання контролюючого органу.

Тепер, на основі вищенаведених даних розрахуємо ефективність контролю за використанням коштів місцевих бюджетів за запропонованим нами показником недоотримання бюджетних ресурсів. Вхідні дані моделі подано у табл. 4.

Показник недоотримання бюджетних ресурсів описується економетричним рівнянням:

$$Y_{\text{недоотр. бюдж. рес.}} = -0,0012x + 1,079 \quad R^2 = 0,83 \quad (4)$$

де x – недоотримані бюджетні ресурси, млн. грн.

У цій моделі коефіцієнт детермінації складає $R^2=0,83$, що свідчить про достовірність представленої моделі. За рівнянням (4) можна здійснити прогноз значень показника недоотримання бюджетних коштів при певних значеннях показників. Також з цього економетричного рівняння можемо зробити висновок, що при збільшенні обсягів порушень недоотриманих бюджетних коштів на 10 млн. грн. показник недоотримання бюджетних ресурсів зменшиться на 1,2%, що в свою чергу призведе і до зменшення загальної ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів.

Таблиця 4

Розрахункові значення показника недоотримання бюджетних ресурсів у 2012–2017 рр.

Роки	Значення показника недоотримання бюджетних ресурсів, Y	Недоотриманні фін. ресурси, млн. грн., X
2012	0,5600	167,95
2013	0,5300	363,84
2014	0,6900	190,16
2015	0,4500	404,80
2016	0,4920	202,50
2017	0,4810	200,3

Джерело: розраховано автором

Отже, як видно із нашого розрахунку, рівень ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів згідно із запропонованим нами показником є досить низьким. Оскільки, розрахункове значення показника недоотримання бюджетних ресурсів (Y) (табл. 4) за аналізований період наближається до нуля, а не до одиниці. Одним із факторів впливу на рівень ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів за запропонованим показником розрахунку є безсистемна зміна порушень недоотриманості бюджетних ресурсів. Головна проблема полягає в тому, що дані порушення виникають за неефективної управлінської діяльності керівництва підконтрольного об'єкта і фактично повне його відшкодування не здійснюється, через важкість доведення вини і обставин, за яких умов порушення було скоєне. Крім того, у вітчизняному законодавстві не встановлена чітка відповідальність за допущення вищезгаданого порушення. Тому для підвищення рівня ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів, потрібно забезпечити належну відповідальність не тільки за використання бюджетних ресурсів, а і за наповнення відповідного місцевого бюджету.

Ще одним показником критерію дієвості є показник взаємодії з правоохоронними органами. Врахування даного показника дає змогу оцінити взаємодію контролюючого органу з правоохоронними органами. Показник взаємодії з правоохоронними органами розраховується з метою визначення рівня якості проведених контрольних заходів, оскільки аналізуються передані матеріали проведених

ревізій, перевірок та аудитів до правоохоронних органів та розпочаті досудові розслідування згідно цим даним. Він включає в себе такі дані як: кількість переданих справ до правоохоронних органів; кількість розпочатих досудових розслідувань; кількість кримінальних справ; кількість справ про адміністративні порушення тощо.

Розрахуємо ефективність контролю за використанням коштів місцевих бюджетів за запропонованим нами показником взаємодії з правоохоронними органами. Для цього проведемо кількісний аналіз даних показника в період з 2012 по 2017 р. Вхідні дані моделі задамо таблицею 5.

Таблиця 5

Розрахункові значення показника взаємодії з правоохоронними органами з 2012 по 2017 рр.

Роки	Значення показника взаємодії з правоохоронними органами, Y	Кількість переданих до правоохоронних органів матеріалів, X_1	Кількість розпочатих досудових розслідувань за матеріалами, X_2
2012	0,140	2659	1332
2013	0,412	2613	2659
2014	0,149	2182	1465
2015	0,263	1952	1053
2016	0,251	1451	669
2017	0,245	1398	660

Джерело: розраховано автором

Показник взаємодії з правоохоронними органами описується економетричним рівнянням:

$$Y_{\text{взаєм. з прав. орган.}} = 0,189 - 0,00004x_1 + 0,0001x_2; \quad R_{\text{множ}} = 0,81 \quad (5)$$

де x_1 – кількість переданих до правоохоронних органів матеріалів;

x_2 – кількість розпочатих досудових розслідувань за матеріалами.

У цій моделі коефіцієнт множинної кореляції становить $R_{\text{множ}}=0,81$, що свідчить про достовірність представленої моделі. За рівнянням (5) можна здійснити прогноз значень показника взаємодії з правоохоронними органами при заданих значеннях кількості переданих до правоохоронних органів матеріалів та кількості розпочатих досудових розслідувань за матеріалами.

Отже, як видно із розрахунку, ефективність контролю за використанням коштів місцевих бюджетів, згідно запропонованого нами показника його оцінки, знаходиться на дуже низькому рівні. Оскільки, розраховане значення показника взаємодії з правоохоронними органами (Y) більше наближене до нуля, а ніж до одиниці (табл. 5). Основним фактором впливу на рівень оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів при розрахунку даного показника є кількість переданих до правоохоронних органів матеріалів ревізій, перевірок та аудитів і кількість розпочатих досудових розслідувань за даними матеріалами.

За результатами моніторингу контролю за використанням коштів місцевих бюджетів нами було розраховано його ефективність за період з 2012 по 2017 роки за допомогою запропонованих критеріїв та показників оцінки ефективності бюджетного контролю. В результаті даного розрахунку було математично доведено, що рівень ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів за аналізований період знаходиться переважно на низькому рівні.

Висновки. Отже, проведене дослідження показало, що в Україні не має визначеної системи оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів. Проте, в ході дослідження було запропоновано систему критеріїв і показників для оцінки ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів, яка дасть змогу оцінювати ступінь досягнення поставлених цілей щодо підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів. Запропонованими критеріями та показниками є: критерій охоплення (показник охоплення), критерій продуктивності (показник незаконних, нецільових витрат та недостач; показник відшкодування виявлених порушень), критерій дієвості (показник недоотримання бюджетних ресурсів; показник взаємодії з правоохоронними органами).

Невиконання або часткове виконання запропонованих критеріїв та показників говорить про переважно неефективний механізм контролю за використанням коштів місцевих бюджетів та реалізації контрольних заходів. З кожним роком прослідковується негативна тенденція збільшення правопорушень у частині використання коштів місцевих бюджетів. Тому при формуванні тактичних і стратегічних цілей, які ставляться перед органами державного управління, слід враховувати недоліки, виявлені при оцінці ефективності контролю за використанням коштів місцевих бюджетів та впроваджувати дієві заходи щодо підвищення його ефективності з урахуванням наявного досвіду.

Список використаних джерел:

1. Басанцов І.В. Теоретичні і методичні основи оцінки ефективності державного фінансового контролю. *Вісник Сумського державного університету*. 2004. № 6(65). С. 149–156.
2. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index> (дата звернення: 04.05.2019).
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 11.05.2019).

КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ КОНТРОЛЯ ЗА ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СРЕДСТВ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ

Аннотация. В работе предлагается научный подход к определению критериев и показателей оценки эффективности контроля за использованием средств местных бюджетов. Автор рассматривает контроль за использованием средств местных бюджетов как совокупность мероприятий, которые проводят государственные органы и органы местного самоуправления, связанные с проверкой законности, целесообразности и эффективности образования, распределения и использования средств местных бюджетов. Проведен анализ динамики выявленных нарушений бюджетного законодательства в процессе формирования и использования средств местных бюджетов. Обоснована целесообразность применения предложенных критериев и показателей оценки эффективности контроля за использованием средств местных бюджетов. Выделены направления совершенствования контроля за использованием средств местных бюджетов.

Ключевые слова: контроль за использованием средств местных бюджетов, местные бюджеты, органы местного самоуправления, контролирующие органы, критерии и показатели оценки эффективности контроля за использованием средств местных бюджетов.

CRITERIA AND INDICATORS OF ASSESSMENT OF THE EFFICIENCY OF CONTROL BY USE OF LOCAL BUDGET FUNDS

Summary. Control over the use of funds from local budgets is one of the means of realizing the right of local authorities to legislate to protect the interests of territorial communities in order to ensure the socio-economic development of the regions. The need to strengthen and improve the control over the use of local budgets is due to cases of illegal and inappropriate use of budget funds, and problems arise in controlling the completeness and timeliness of budget revenues; the practice of providing financial support to the regions continues, which is not fully consistent with the goals of reforming local self-government and does not contribute to strengthening its own revenue base of local budgets, which leads to an increase in the level of illegal and inappropriate use of budgetary resources. Accordingly, it is necessary to form new approaches to the organization of control over the use of local budget funds, which will ensure the implementation of not only control over the lawfulness and purposeful use of funds, but also the effectiveness of actions on drafting, review and decision-making on local budgets in the context of increasing the budget powers of local self-government bodies. The paper proposes a scientific approach for determining the criteria and indicators for assessing the effectiveness of monitoring the use of funds from local budgets, namely: the coverage criterion (coverage rate), the performance criterion (the indicator of illegal, non-targeted expenditures and shortages, the rate of compensation for detected budget violations), the criterion of effectiveness (the indicator of lack of budget resources, the rate of interaction with law-enforcement bodies). The author examines the control over the use of local budget funds as a set of measures carried out by state and local governments, which are related to verification of the legality, expediency and effectiveness of the formation, distribution and use of local budgets. The analysis of the dynamics of revealed violations of budget legislation in the process of formation and use of funds of local budgets is carried out. The expediency of application of the proposed criteria and indicators for assessing the effectiveness of control over the use of funds from local budgets is substantiated. Areas of improvement of control over the use of funds of local budgets.

Key words: control over use of funds of local budgets, local budgets, bodies of local self-government, supervisory bodies, criteria and indicators for assessing the effectiveness of control over the use of funds from local budgets.